

Matkailun taloudelliset vaikutukset Oulunkaaren seudulla 2006 ja matkailutulon kehitys 2001 – 2006

Matkailun taloudelliset
vaikutukset Oulunkaaren
seudulla 2006 ja
matkailutulon kehitys
2001 – 2006

Haaga-Perho

HAAGA-PERHON JULKAISUJA
SAVONLINNA 2007

Sisällysluettelo

Johdanto	1
1. Matkailun taloudelliset vaikutukset	2
1.1. Oulunkaaren seutukunta	2
1.1.1. Välitön matkailutulo	2
1.1.2. Työllisyysvaikutukset	4
1.1.3. Välilliset vaikutukset ja vaikutusten yhteenveto	4
1.2. Taloudelliset vaikutukset kunnittain	5
1.2.1. Ii	5
1.2.2. Pudasjärvi	6
1.2.3. Utajärvi	7
1.2.4. Yli-Ii	8
1.2.5. Ylikiiminki	9
1.3. Matkailutulo vuosina 2001 – 2006	11
2. Matkailun kehitys	12
3. Arviot matkailuasioiden hoidosta	13
4. Tulevaisuus	13
4.1. Yritysten omat kehitysarviot	13
4.2. Yleiset kehittämistarpeet	18
Yhteenveto	21
Liite 2. Vastanneet yritykset	23
Liite 3. Pohjoismainen tulo-työllisyysmenetelmä	24

Johdanto

Matkailuelinkeinon merkitys taloudellisen hyvän tuojana ja alueen imagon rakentajana on jo laajalti ymmärretty. Kun matkailuelinkeino kasvaa ja kehittyy, tarvitaan yhä enemmän toimialakohtaista tietoa matkailun erityispiirteistä ja matkailun taloudellisista vaikutuksista. Tämä tutkimus selvittää matkailun taloudelliset vaikutukset Oulunkaaren seudulla vuosina 2001 - 2006. Tutkimuksen tilaajana on Oulunkaaren seutukunta ja sen on toteuttanut Haaga Instituutti –säätöön tutkimus- ja kehitysyksikkö Haaga-Perho.

Matkailun taloudellisten vaikutusten määrittelyssä on käytetty pohjoismaisen tulo-meno -menetelmän matkailutulo-osuutta. Menetelmä on selostettu liitteessä 3. Laskennan perusteena olivat kirje- ja puhelinkyselyt, joissa kerättiin 180:n matkailusta hyötyä saavien yritysten tiedot. Vastanneiden yritysten yhteenlaskettu liikevaihto vuonna 2006 on runsaat 90 miljoonaa euroa ja ne työllistävät noin 900 henkilöä. Otosyritysten liikevaihto on yli 60 % laskennassa mukana olleiden toimialojen liikevaihdosta. Vuosien 2005 – 2006 matkailutulossa käytettiin hyväksi yrityskyselyn koko aineistoa. Vuosien 2001 – 2004 matkailutulon laskenta perustui 42 yrityksen antamiin tietoihin sekä ko. vuosien Tilastokeskuksen toimialatilastoihin.

Kysely toteutettiin huhti-toukokuussa 2007. Kyselyn tulokset yleistettiin eri toimialoille Tilastokeskuksen yritysrekisterin avulla ja varsinaiset tulokset laskettiin Haaga-Perhon käytämällä MTT-mallilla.

Tässä raportissa taloudelliset vaikutukset käsitellään sekä seutukunta- että kuntatasolla.

Haaga-Perho kiittää kaikkia tutkimuksen yhteistyökumppaneita ja tutkimuksen haastatteluihin ja kyselyihin vastanneita henkilöitä.

Savonlinnassa, kesäkuussa 2007

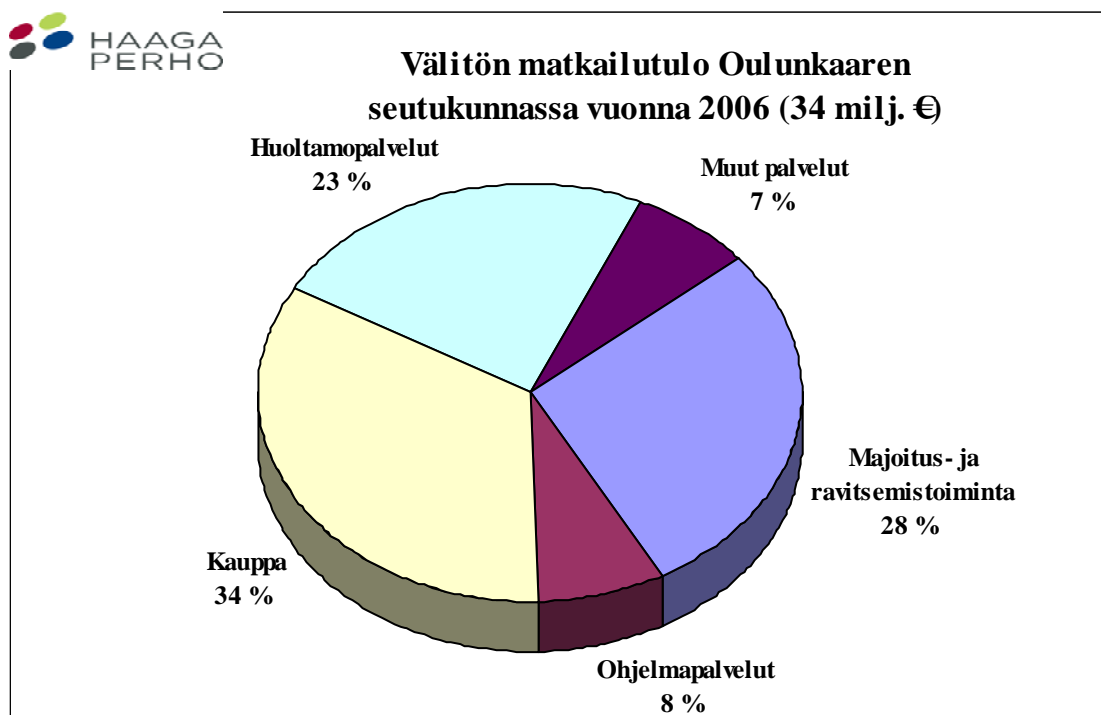
1. Matkailun taloudelliset vaikutukset

1.1. Oulunkaaren seutukunta

1.1.1. Välitön matkailutulo

Matkailutulo toimialoittain

Vuonna 2006 Oulunkaaren seutukunnan saama välitön matkailutulo oli vajaat 34 miljoonaa euroa. Asukasta kohden matkailutulo oli 1 329 euroa. Matkailun tärkeimpiä edunsaajia olivat vähittäiskauppa, majoitus- ja ravitsemistoiminta ja huoltamopalvelut, joihin tässä on luettu myös auton korjaus.

Vuodesta 2005 välitön matkailutulo kasvoi vajaat kuusi prosenttia. Kasvun vetureina olivat muut palvelut (mm. liikenne, henkilökohtaiset palvelut ja matkailupalvelujen välitystoiminta) sekä majoitus- ja ravitsemistoiminta.

Oulunkaaren seutukunta (1.000 €)	2006	%	2005	%	Muutos 06/05
Majoitus ja ravitsemistoiminta	10 058	28 %	9 233	27 %	8,2 %
Ohjelmapalvelut	2 755	8 %	2 635	8 %	4,4 %
Kauppa	12 184	34 %	11 515	34 %	5,5 %
Huoltamopalvelut	8 343	23 %	8 155	24 %	2,2 %
Muut palvelut	2 612	7 %	2 295	7 %	12,1 %
Yhteensä	35 953	100 %	33 833	100 %	5,9 %

Matkailutulo kysyntäryhmittäin

Kyselyyn vastanneiden yritysten mukaan niiden matkailuliikevaihto (eli yritysکوhtainen välitön matkailutulo) tulee pääosin kotimaisilta matkailijoilta. Kotimaisten matkailijoiden osuus välittömästä matkailutulosta oli keskimäärin 91 % ja ulkomaisten 9 %. Ulkomaisista matkailijoista hyötyivät eniten majoitus- ja ravitseminen sekä vähittäiskauppa.

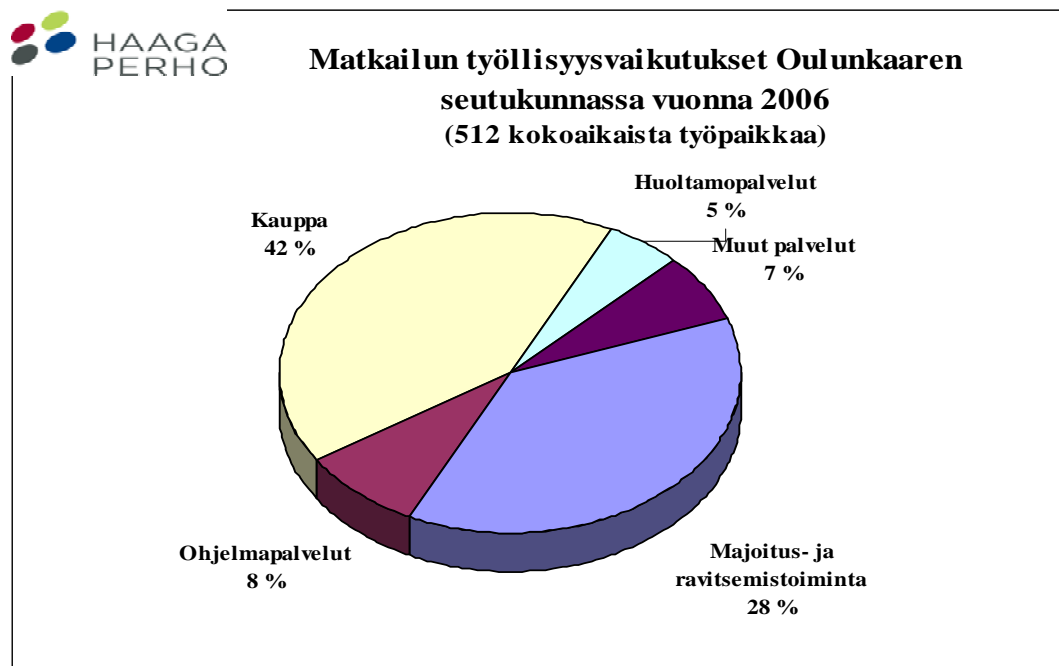
Matkailutulo kotimaisten ja ulkomaisten matkailijoiden mukaan			
1 000 €	Kotimaiset matkailijat	Ulkomaiset matkailijat	Yhteensä
Majoitus ja ravitseminen	9 052	1 006	10 058
Ohjelmapalvelut	1 956	799	2 755
Kauppa	11 453	731	12 184
Huoltamot ml. auton korjaus ja vuokraus	7 759	584	8 343
Muut toimialat	2 377	235	2 612
Yhteensä	32 598	3 355	35 953
	91 %	9 %	100 %

Tärkeimmät matkailutulon tuojat ovat yksittäiset matkailijat ja perheet. Perheiden merkitys korostuu majoituksessa, ravintolapalveluissa ja huoltamotoiminnassa. Yksittäiset matkailijat ovat suurimpana ryhmänä muissa palveluissa ja kaupassa.

Matkailutulo matkailijaryhmittäin					
1 000 €	Yksittäiset matkailijat	Perheet	Ryhmät	Yritys- matkailijat	Yhteensä
Majoitus- ja ravitseminen	2 006	4 349	2 106	1 597	10 058
Ohjelmapalvelut	1 102	613	720	320	2 755
Kauppa	6 041	4 578	867	698	12 184
Huoltamot	2 406	3 754	1 126	1 057	8 343
Muut palvelut	1 820	248	343	201	2 612
Yhteensä	13 375	13 542	5 163	3 873	35 953
	37 %	38 %	14 %	11 %	100 %

1.1.2. Työllisyysvaikutukset

Vuonna 2006 matkailu työllisti 512 kokoaikaisen työpaikan verran. Suurimpia työllistäjiä olivat suurimmat matkailutulon saajat eli vähittäiskauppa sekä majoitus- ja ravitsemistoiminta. Vuodesta 2005 matkailuelinkeinon työvoimakasvu kasvoi 15 % eli 66 kokoaikaisesta työpaikasta.

1.1.3. Välilliset vaikutukset ja vaikutusten yhteenveto

Välitöntä matkailutuloa saavien yritysten ostot muilta toimialoilta eli välillinen matkailutulo oli vuonna 2006 lähes 10 miljoonaa euroa. Palkkatulovaikutus oli vajaat 14 miljoonaa euroa, josta välitön palkkatulovaikutus oli lähes 10 miljoonaa euroa. Verotulovaikutus oli 2,6 miljoonaa euroa.

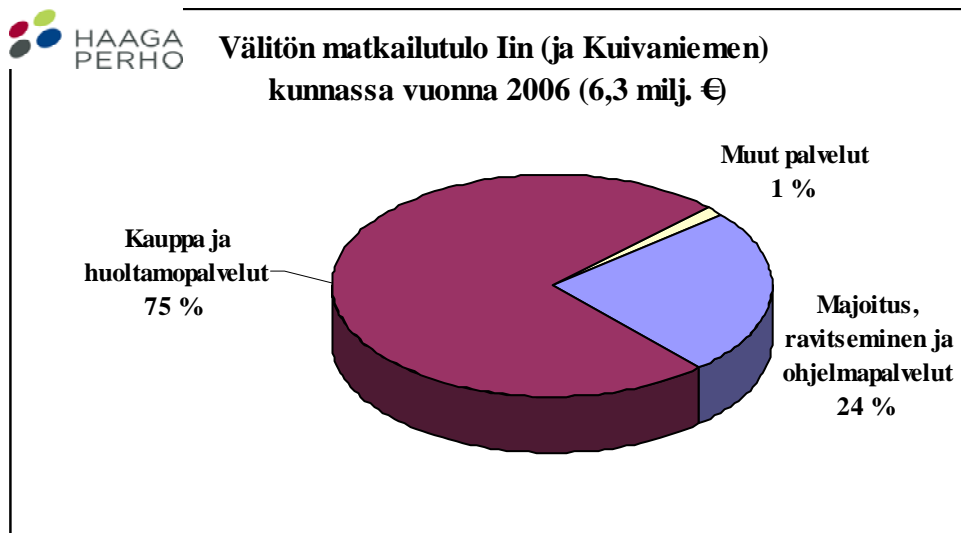
Vuoteen 2005 verrattuna kokonaismatkailutulo kasvoi vajaalla kolmella miljoonalla eurolla eli vajaat 7 prosenttia. Tuo kasvu aikaansai 15 prosentin palkkatulojen kasvun ja 16 prosentin verotulojen kasvun. Myös työllisyys kasvoi kokoaikaisina työpaikkoina mitattuna lähes 15 prosenttia.

(1 000 €)	2006	2005
Välitön matkailutulo	35 953	33 833
Välillinen matkailutulo	9 971	9 214
Kokonaismatkailutulo	45 924	43 046
Palkkatulovaikutus	13 696	11 896
Verotulovaikutus	2 615	2 258
Työllisyysvaikutus (kokoaikaiset työpaikat)	512	446

1.2. Taloudelliset vaikutukset kunnittain

1.2.1. Ii

Vuonna 2006 Iin ja Kuivaniemen kuntien yhteinen välitön matkailutulo oli vajaat 6,3 miljoonaa euroa, josta vähittäiskaupan ja huoltamosektorin osuus oli 75 %. Vuodesta 2005 matkailutulo kasvoi runsaat 260 000 euroa eli 4,4 %. Yritysten toimipaikkojen pienen lukumäärän vuoksi ohjelmopalvelut on tuloksissa yhdistetty majoitus- ja ravitsemisaloihin ja huoltamot vähittäiskauppaan.

Kasvusta ovat vastanneet ennen kaikkea majoitus- ja ravitsemistoimialat, joiden saama välitön matkailutulo kasvoi vuodessa 188 000 euroa.

(1 000 €)	2 006	2 005	Muutos
Majoitus, ravitseminen ja ohjelmopalvelut	1 535	1 347	14,0 %
Kauppa ja huoltamopalvelut	4 652	4 580	1,6 %
Muut palvelut	85	83	2,4 %
Yhteensä	6 271	6 009	4,4 %

Matkailutulo perustuu kotimaiseen kysyntään, sillä kotimaisten matkailijoiden osuus yritysten saamasta matkailuliikevaihdosta on 87 %.

Matkailusta hyötyä saavien ostot muilta toimialoilta olivat vuonna 2006 vajaat 0,4 miljoonaa euroa ja näin kokonaismatkailutulo vajaat 6,7 miljoonaa euroa. Matkailu maksoi palkkoja 1,6 miljoonaa euroa, mistä on vähennetty muissa kunnissa kirjoilla olevien osuus, 20 %. Vaikka välitön matkailutulo nousi vuodesta 2005, palkkatulovaikutus laski hieman. Tämä lasku johtuu pääosin ravitsemissektorin työn tuottavuuden kasvusta.

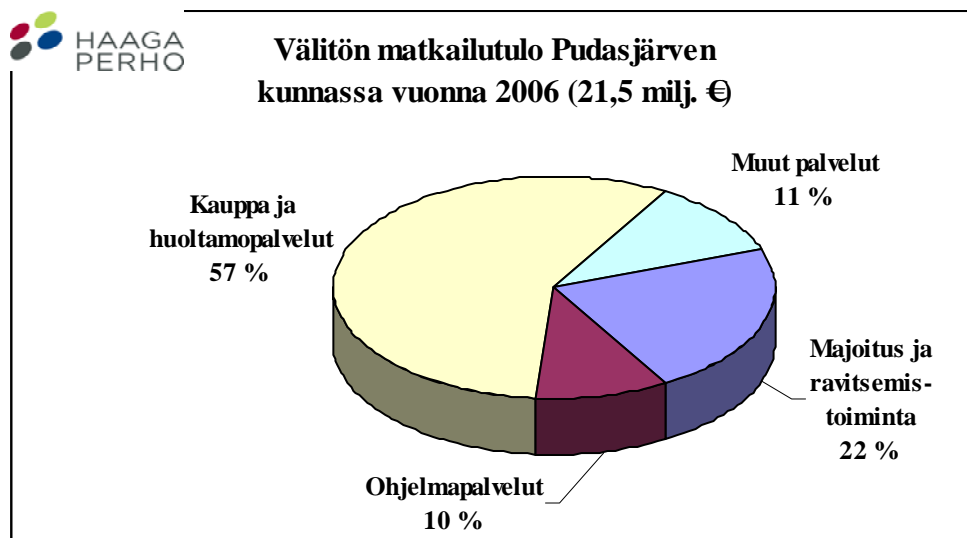
Verotulovaikutus oli 369 000 euroa ja työllisyysvaikutus 59 kokoaikaista työpaikkaa.

(1 000 €)	2006	2005
Välitön matkailutulo	6 271	6 009
Välillinen matkailutulo	369	356
Kokonaismatkailutulo	6 641	6 365
Palkkatulovaikutus	1 527	1 565
Verotulovaikutus	369	295
Työllisyysvaikutus (kokoaikaiset työpaikat)	59	59

1.2.2. Pudasjärvi

Pudasjärvi on Oulunkaaren seutukunnan tärkein matkailukunta ja sen osuus koko seudun matkailutulosta on 60 prosenttia. Vuonna 2006 välitön matkailutulo oli 21,5 miljoonaa euroa. Vuodesta 2005 tulo kasvoi vajaat kahdeksan prosenttia. Myös Pudasjärvellä vähittäiskaupan ja huoltamoiden osuus matkailutulosta oli yli puolet. Iso-Syötteen ansiosta ohjelmapalvelujen osuus matkailutulosta on 10 prosenttia, selvästi suurempi kuin Suomen kunnissa keskimäärin.

Pudasjärven matkailutulosta 81 prosenttia tulee kotimaisilta matkailijoilta. Ulkomaisten matkailijoiden osuus vuonna 2006 oli 19 %, mikä on jonkin verran enemmän kuin muissa Oulunkaaren kunnissa.

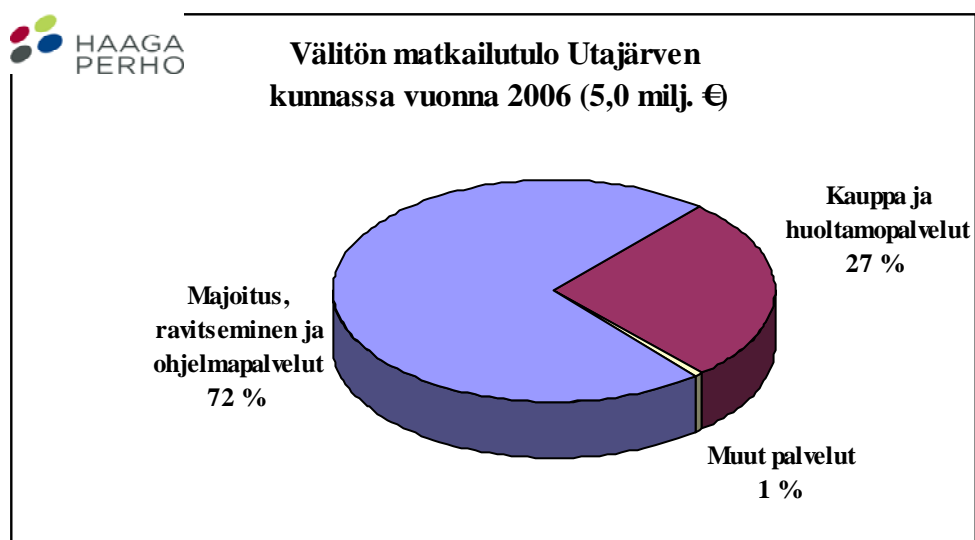
(1 000 €)	2006	2005	Muutos
Majoitus ja ravitsemistoiminta	4 769	4 211	13,3 %
Ohjelmapalvelut	2 100	2 007	4,6 %
Kauppa ja huoltamopalvelut	12 300	11 733	4,8 %
Muut palvelut	2 376	2 081	14,2 %
Yhteensä	21 545	20 032	7,6 %

Välillinen matkailutulo oli vuonna 2006 6,4 miljoonaa ja näin kokonaismatkailutulo 27,9 miljoonaa euroa. Palkkatulovaikutukset olivat 8,4 miljoonaa ja verotulovaikutukset nettomääräisesti runsaat puolitoista miljoonaa. Matkailu työllisti 311 kokoaikaisen työpaikan verran.

(1 000 €)	2006	2005
Välitön matkailutulo	21 545	20 032
Välillinen matkailutulo	6 397	5 752
Kokonaismatkailutulo	27 942	25 784
Palkkatulovaikutus	8 355	6 899
Verotulovaikutus	1 588	1 311
Työllisyysvaikutus (kokoaikaiset työpaikat)	311	257

1.2.3. Utajärvi

Utajärven välittömän matkailutulon rakenne poikkeaa merkittävästi muista Oulunkaaren kunnista. Majoitus-, ravitsemis- ja ohjelmapalveluiden osuus on peräti 72 %, silloin kun kuntoutustoiminta luetaan osaksi majoitustoimintaa. Vähittäiskaupan ja huoltamoiden osuus on selvästi pienempi eli runsas neljäsosa. Utajärven matkailutulo syntyy valtaosin kotimaisten matkailijoiden ostoista, joiden osuus yritysten matkailuliikevaihdosta oli 94 %.

Vuodesta 2005 matkailutulo kasvoi vajaat neljä prosenttia. Kauppa- ja huoltamatoimialat kasvoivat vajaat yhdeksän, ja perinteiset matkailutoimialat eli majoitus-, ravitseminen ja ohjelmapalvelut vajaat kaksi prosenttia.

(1 000 €)	2 006	2 005	Muutos
Majoitus, ravitseminen ja ohjelmapalvelut	3 613	3 548	1,8 %
Kauppa ja huoltamopalvelut	1 348	1 242	8,5 %
Muut palvelut	31	25	22,6 %
Yhteensä	4 991	4 815	3,7 %

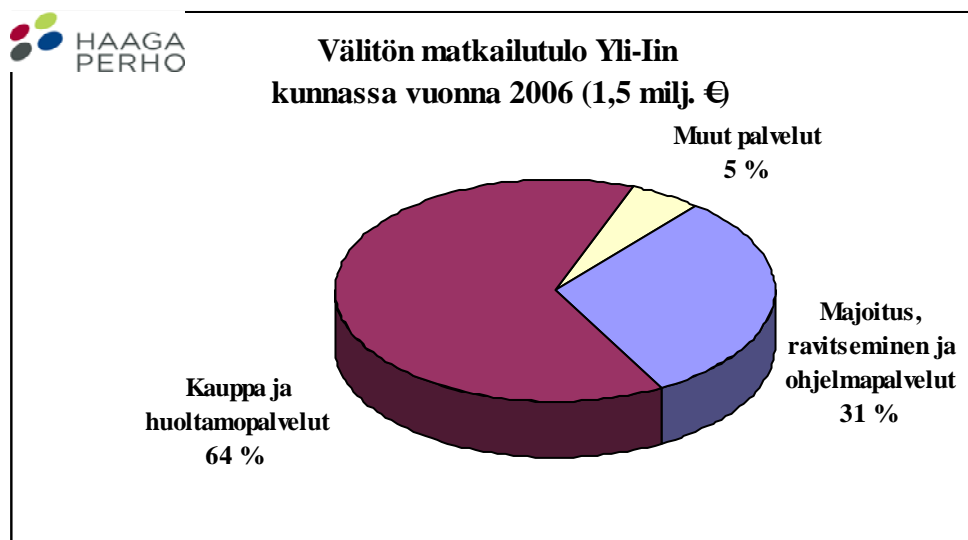
Matkailuelinkeinon rakenteen vuoksi välillinen matkailutulo, 2,5 miljoonaa euroa, on selvästi suurempi kuin muissa Oulunkaaren kunnissa.

(1 000 €)	2006	2005
Välitön matkailutulo	4 991	4 815
Välillinen matkailutulo	2 527	2 465
Kokonaismatkailutulo	7 518	7 280
Palkkatulovaikutus	2 724	2 540
Verotulovaikutus	518	483
Työllisyysvaikutus (kokoaikaiset työpaikat)	101	96

Matkailun palkkatulovaikutukset olivat vuonna 2006 yli 2,7 miljoonaa euroa, mistä välittömät vaikutukset olivat runsaat 1,6 miljoonaa ja välilliset ja indusoidut hieman yli 1 miljoonaa euroa. Verotulovaikutukset olivat runsaat puoli miljoonaa ja työllisyysvaikutus 101 kokoaikaista työpaikkaa.

1.2.4. Yli-Ii

Yli-Iin välitön matkailutulo oli vuonna 2006 hieman yli puolitoista miljoonaa euroa. Vähittäiskaupan ja huoltamatoiminnan osuus oli suurin, 64 % ja majoituksen, ravitsemisen ja ohjelmapalveluiden osuus oli vajaa kolmannes.

Kotimaisen matkailun osuus matkailutulosta vuonna 2006 oli 93 %. Vuodesta 2005 matkailutulo kasvoi vajaalla 100 000 eurolla eli 6,5 prosenttia. Kasvun moottori oli vähittäiskauppa ja huoltamotoiminta, jonka kasvu oli lähes 10 prosenttia.

<i>(1 000 €)</i>	<i>2 006</i>	<i>2 005</i>	<i>Muutos</i>
Majoitus, ravitseminen ja ohjelmapalvelut	476	474	0,4 %
Kauppa ja huoltamopalvelut	993	906	9,7 %
Muut palvelut	80	75	6,5 %
Yhteensä	1 549	1 455	6,5 %

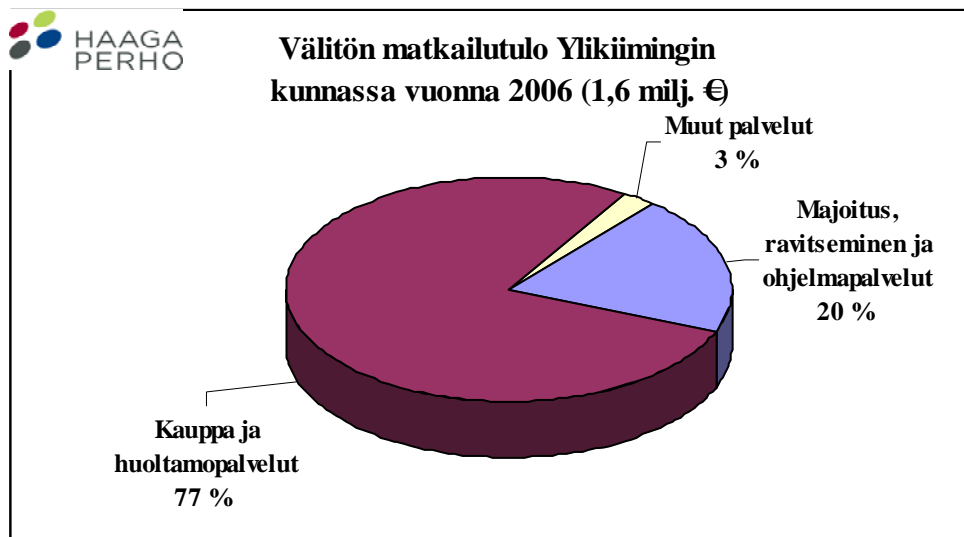
Yli-Iin välillinen matkailutulo oli vajaat 0,4 miljoonaa ja kokonaismatkailutulo 1,9 miljoonaa euroa. Palkkatulovaikutus nousi runsaaseen puoleen miljoonaan ja verotulovaikutus runsaaseen 100 000 euroon. Työllisyysvaikutus vuonna 2006 oli 21 kokoaikaista työpaikkaa.

<i>(1 000 €)</i>	<i>2006</i>	<i>2005</i>
Välitön matkailutulo	1 549	1 455
Välillinen matkailutulo	369	356
Kokonaismatkailutulo	1 919	1 811
Palkkatulovaikutus	556	475
Verotulovaikutus	108	90
Työllisyysvaikutus (kokoaikaiset työpaikat)	21	18

1.2.5. Ylikiiminki

Ylikiimingin välitön matkailutulo vuonna 2006 oli hieman alle 1,6 miljoonaa euroa. Vähittäiskaupan ja huoltamopalveluiden osuus, 77 % välittömästä matkailutulosta, oli korkeampi kuin muissa Oulunkaaren kunnissa.

Ylikiimingin matkailutulosta kotimaisten matkailijoiden ostojen osuus oli 87 % ja ulkomaisten 13 %.

Vuodesta 2005 matkailutulo kasvoi vajaat viisi prosenttia. Suhteellisesti suurimpia kasvu-aloja olivat muut palvelut ja majoitus-, ravitseminen sekä ohjelmapalvelut.

(1 000 €)	2 006	2 005	Muutos
Majoitus, ravitseminen ja ohjelmapalvelut	320	280	14,3 %
Kauppa ja huoltamopalvelut	1 234	1 210	2,0 %
Muut palvelut	41	32	29,9 %
Yhteensä	1 596	1 522	4,8 %

Vajaan 1,6 miljoonan matkailuliikevaihto synnytti vuonna 2006 runsaan 300 000 välillisen matkailutulon. Palkkoja matkailuelinkeino ja sen seurannaiselinkeinot maksoivat runsaat puoli miljoonaa euroa, mikä toi Ylikiimingille runsaan 100 000 palkkaverotulot. Työllisyysvaikutus oli 21 kokoaikaista työpaikkaa.

(1 000 €)	2006	2005
Välitön matkailutulo	1 596	1 522
Välillinen matkailutulo	309	284
Kokonaismatkailutulo	1 905	1 806
Palkkatulovaikutus	534	416
Verotulovaikutus	102	79
Työllisyysvaikutus (kokoaikaiset työpaikat)	21	16

1.3. Matkailutulo vuosina 2001 – 2006

Vuodesta 2001 Oulunkaaren seutukunnan välitön matkailutulo on kasvanut runsaan kolmanneksen ja voimakkaimmat kasvuajat olivat vuodet 2004 ja 2005. Ripeimmin matkailutuloaan ovat kasvattaneet ohjelmalvelut, ryhmä muut palvelut sekä majoitus ja ravitsemistoiminta. Taulukon luvut on deflatoitu vuoden 2006 rahanarvoon.

<i>Oulunkaari (1 000 €)</i>	<i>2 006</i>	<i>2 005</i>	<i>2 004</i>	<i>2 003</i>	<i>2 002</i>	<i>2 001</i>
Majoitus ja ravitsemistoiminta	10 058	9 395	8 741	8 051	7 655	7 201
Ohjelmalvelut	2 755	2 681	2 087	1 905	1 570	1 427
Kauppa	12 184	11 717	11 062	10 289	9 915	9 705
Huoltamot	8 343	8 299	8 077	7 625	7 066	6 490
Muut palvelut	2 612	2 335	1 858	1 804	1 715	1 603
Yhteensä	35 953	34 427	33 324	30 981	29 101	27 488
Muutos edellisvuodesta	4,4 %	8,2 %	7,3 %	6,3 %	5,7 %	

Vuosien 2001 – 2004 välitön matkailutulo perustui 42 yrityksen erillisotokseen ja Tilastokeskuksen toimialatilastoista saataviin liikevaihtotietoihin. Toimialatilastojen vuosiliikevaihdot määriteltiin niiden voimakkaiden vuosivaihteluiden vuoksi liukuvien keskiarvojen avulla.

Vuosina 2001 – 2006 matkailutulo on noussut keskimääräistä nopeammin Iissä (ja Kuivaniemessä) ja Yli-Iissä. Kaikissa kunnissa merkittäviä absoluuttisen kasvun lähteitä ovat vähittäiskauppa ja huoltamatoiminta.

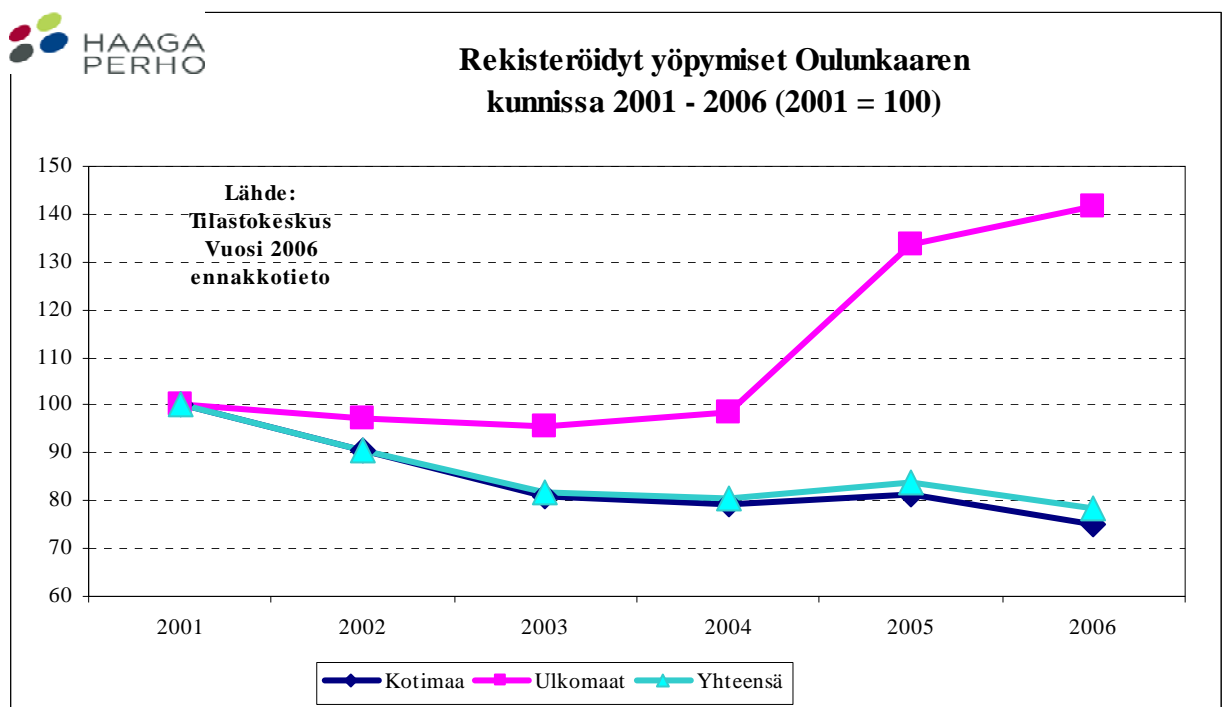
<i>(1 000 €)</i>	<i>2 006</i>	<i>2 005</i>	<i>2 004</i>	<i>2 003</i>	<i>2 002</i>	<i>2 001</i>
Ii (ja Kuivaniemi)	6 271	6 114	5 691	5 270	4 566	4 044
Pudasjärvi	21 545	20 383	19 011	17 498	16 606	15 952
Utajärvi	4 991	4 900	4 440	4 352	4 340	4 190
Yli-Ii	1 549	1 481	1 235	1 182	1 072	1 007
Yli-Iiminki	1 596	1 549	1 448	1 372	1 336	1 234
Yhteensä	35 953	34 427	31 825	29 673	27 921	26 426

2. Matkailun kehitys

Matkailun kehitystä mitataan yleisesti Tilastokeskuksen rekisteröimillä¹ yöpymisvuorokausilla. Näiden mukaisesti Oulunkaaren matkailu on selvässä laskusuunnassa. Vuodesta 2001 kotimaiset yöpymiset ovat laskeneet runsaalla 40 000 vuorokaudella eli peräti neljänneksellä. Vastaavasti ulkomaiset yöpymiset ovat kasvaneet yli 40 prosenttia. Ulkomaisten osuus on kuitenkin niin pieni, että kaikki yöpymiset ovat laskeneet runsaalla viidenneksellä.

(vrk)	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Kotimaa	163 099	147 461	131 926	129 561	132 345	122 740
Ulkomaat	8 488	8 246	8 109	8 367	11 350	12 009
Yhteensä	171 587	155 707	140 035	137 928	143 695	134 749

Ulkomaisten yöpymisvuorokausien kasvusta vastaavat ennen kaikkea hollantilaiset ja britit. Vuodesta 2001 hollantilaisten yöpymiset ovat kymmenkertaistuneet ja brittien yöpymiset yli kaksinkertaistuneet.

Rekisteröityjen yöpymisvuorokausien mukaan Oulunkaaren matkailu on siis selvässä laskusuunnassa kotimaisten matkailijoiden suunnatessa matkansa yhä enemmän muualle. Johdot päätös on kuitenkin harhaanjohtava, sillä varsinkin matkailullisesti pienemmillä alueilla rekisteröidyt majoitusliikkeet eivät kata kuin rajallisen osan kaikista matkailijoiden yöpymisistä. Usein jopa huomattava osa matkailijoista yöpyy rekisteröinnin ulkopuolisissa vuokramökeissä tai esimerkiksi omissa loma-asunnoissa. Lisäksi yöpymistilastot eivät ota

¹ Rekisteröinnin piiriin kuuluvat majoitusliikkeet, joissa on vähintään 10 huonetta, mökkiä tai asuntovaunupaikkaa.

huomioon päiväkävijöitä, joita esimerkiksi Oulunkaaren kaltaisella alueella on huomattava määrä.

3. Arviot matkailuasioiden hoidosta

Kunnan arvosana

Yrityksiltä kysyttiin taloustietojen ohella myös arvosanaa oman kuntansa matkailuasioiden hoitamisesta. Kaikkien vastausten kouluarvosana oli 7 – ja kuntien saamat mainenumerot ovat lähellä toisiaan.

<i>Kunta</i>	<i>Kouluarvosana</i>
Ii	6,6
Kuivaniemi	7,0
Pudasjärvi	7,1
Utajärvi	6,6
Yli-Ii	6,6
Ylikiminki	6,5
Kaikki yhteensä	6,7

Arvosanat ovat hieman pienemmät kuin mitä yleensä kunnat Suomessa saavat. Johtuneeko tämä kansanluonteen mukaisesta pidättyvyydestä vai jostakin muusta, sitä tämä tutkimus ei pysty tulkitsemaan.

MAP-projekti

Matkailupalvelujen kehittämisprojektiin eli MAP-projektiin osallistuneilta kysyttiin vielä arviota projektin tuloksellisuudesta. Vastauksia saatiin 17.

Projekti sai selvästi paremman arvosanan kuin mitä kunnat saivat. Kouluarvosana on 7 ½, desimaaleissa ilmaistuna 7,6.

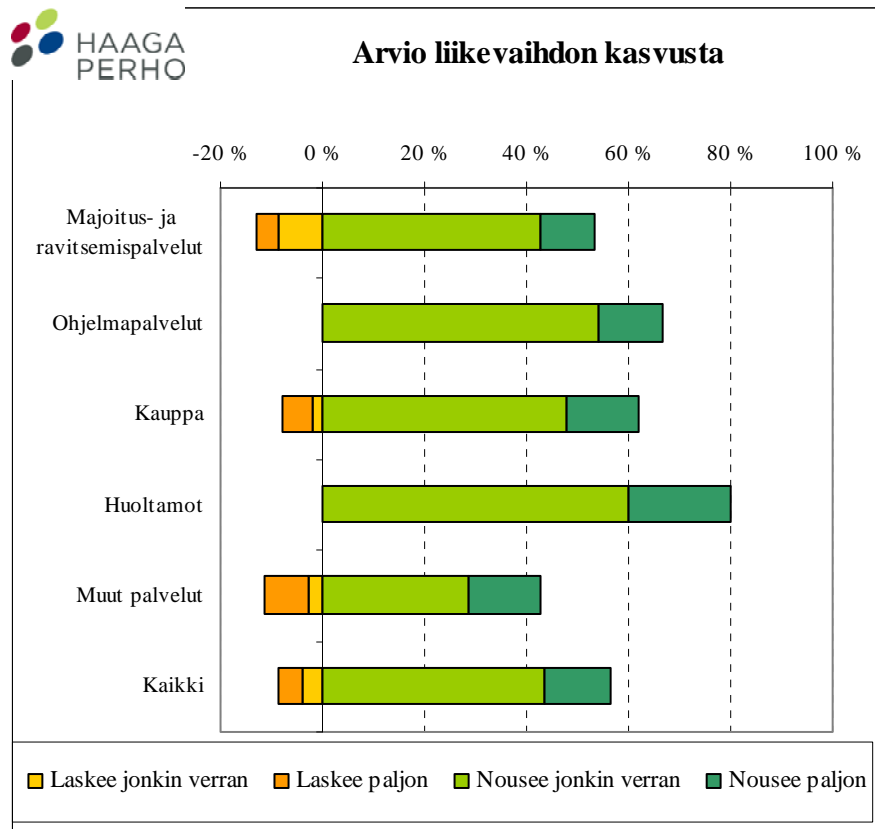
4. Tulevaisuus

4.1. Yritysten omat kehitysarviot

Liikevaihto

Valtaosa, 56 % vastanneista yrityksistä uskoo liikevaihtonsa kasvavan. Vastaajista vain 9 % odotti liikevaihdon laskua. Kasvuodotuksissaan myönteisimpiä olivat huoltamoiden, vähittäiskauppojen ja ohjelmalveluyritysten edustajat. Vain kolmannes arvioi liikevaihtonsa pysyvän paikallaan. Myönteiset kasvunäkymät olivat erityisesti Pudasjärvellä, Iissä ja Ylikimingissä.

Kehityssuunnan korostamiseksi seuraavissa kuvioissa vastausvaihtoehto ”pysyy paikallaan” on jätetty pois.

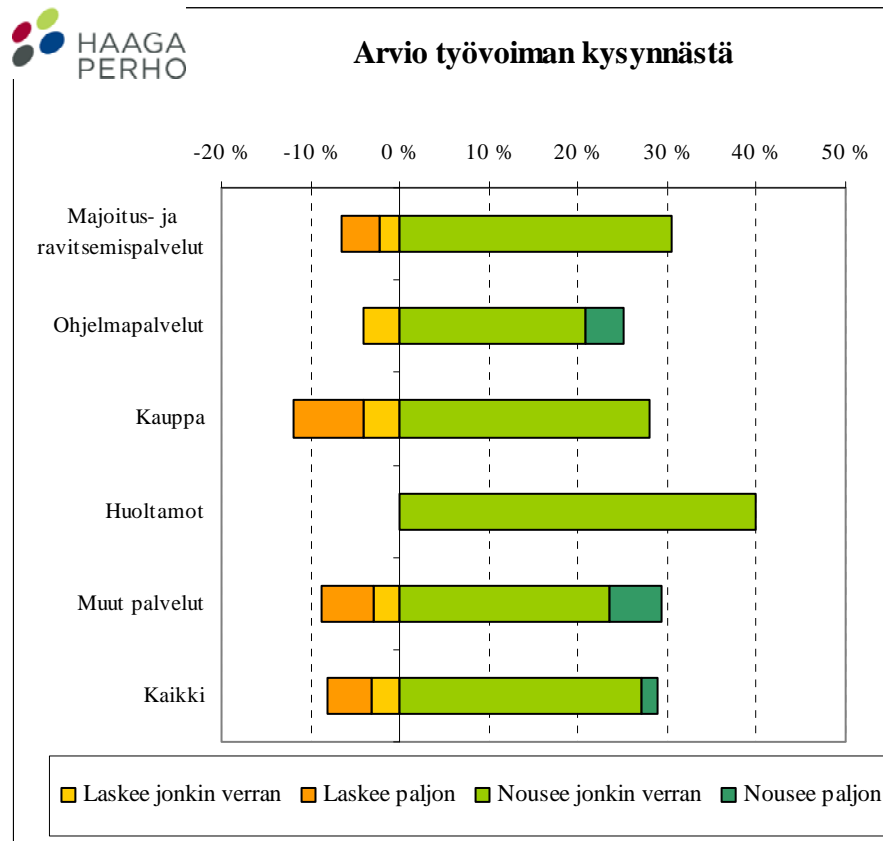
Liikevaihdon kehitysnäkymät vuosille 2007 - 2009

	Laskee paljon	Laskee jonkin verran	Pysyy paikallaan	Nousee jonkin verran	Nousee paljon
Ii	0 %	8 %	33 %	44 %	14 %
Pudasjärvi	2 %	4 %	16 %	58 %	20 %
Utajärvi	13 %	3 %	44 %	38 %	3 %
Yli-Ii	8 %	0 %	52 %	24 %	16 %
Ylikiiminki	0 %	0 %	44 %	44 %	13 %
Kaikki	5 %	4 %	35 %	43 %	13 %

Työvoiman kysyntä

Liikevaihdon kasvaessa myös työvoiman kysyntä nousee, joskin liikevaihdon kasvua hitaammin. Huoltamoista 40 % ja vajaa kolmannes majoitus- ja ravitsemisyriyksistä odottaa hienoista henkilökuntansa kasvua. Kaikista vastanneista 63 % arvioi henkilökuntansa määrän pysyvän ennallaan.

Keskimääräistä hieman suuremmat odotukset olivat Iissä, Pudasjärvellä ja Ylikiimingissä.

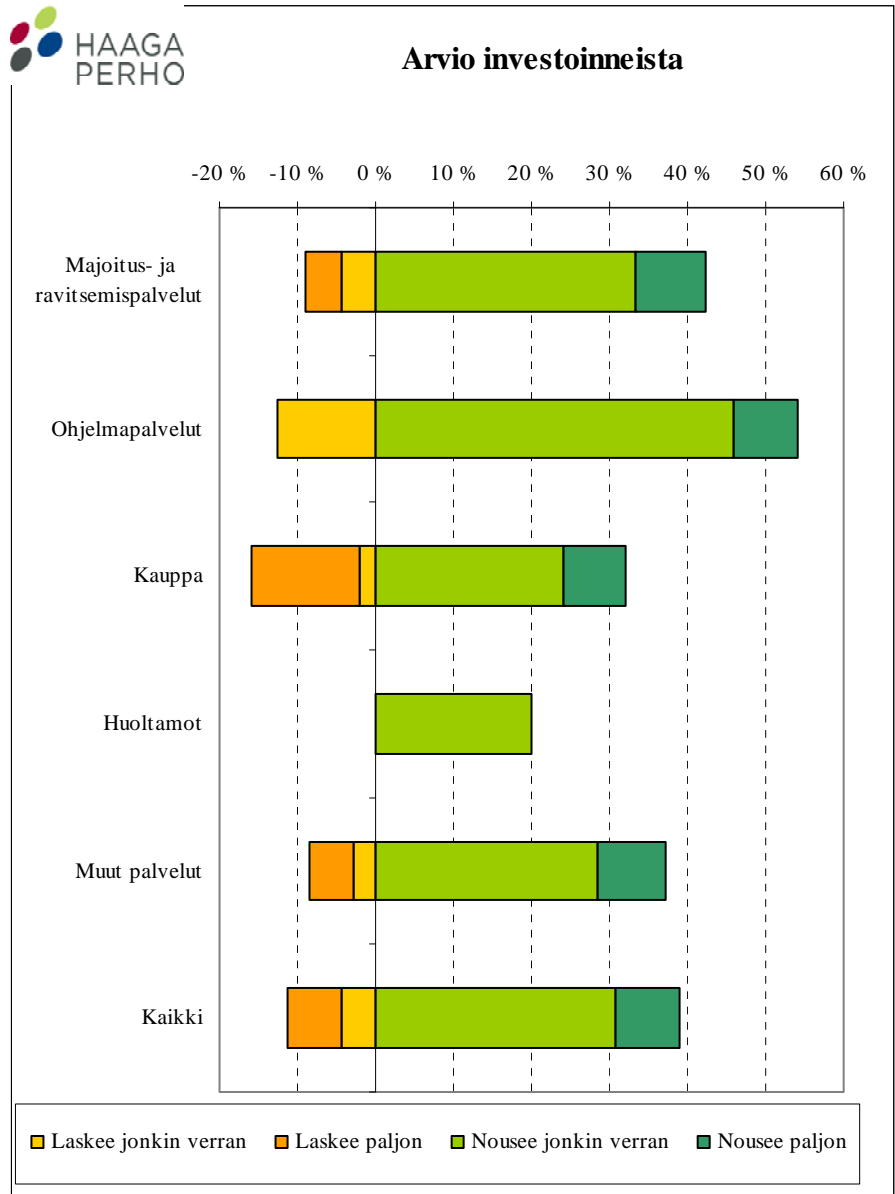
Työvoiman kysynnän kehitysnäkymät vuosille 2007 - 2009

	Laskee paljon	Laskee jonkin verran	Pysyy paikallaan	Nousee jonkin verran	Nousee paljon
Ii	3 %	6 %	59 %	32 %	0 %
Pudasjärvi	4 %	0 %	64 %	29 %	2 %
Utajärvi	8 %	5 %	62 %	23 %	3 %
Yli-Ii	8 %	4 %	68 %	16 %	4 %
Ylikiiminki	0 %	0 %	63 %	38 %	0 %
Kaikki	5 %	3 %	63 %	27 %	2 %

Investoinnit

Suomen hyvä suhdannetilanne heijastuu liikevaihdon kasvuodotusten ohella myös investointeihin. Noin puolet vastaajista sanoo investointiensä pysyvän aikaisemmalla (korvausinvestointien) tasolla. Vajaan kolmanneksen mielestä investoinnit lisääntyvät hieman ja vastanneista 8 % uskoo niiden kasvavan paljon.

Suurimmat investointiodotukset ovat majoitus- ja ravitsemisalalan yksiköissä sekä ohjelmapalveluyrityksissä. Eniten lähivuosina investoidaan Iissä ja Pudasjärvellä.

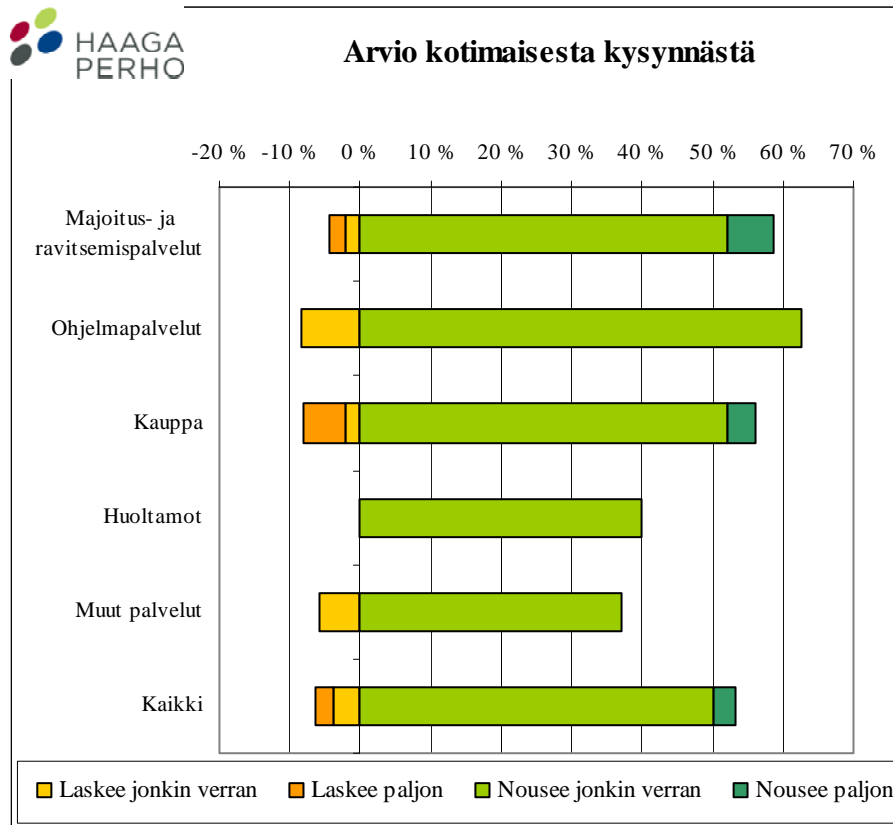
Arviot investoinneista vuosina 2007 - 2009

	Laskee paljon	Laskee jonkin verran	Pysyy paikallaan	Nousee jonkin verran	Nousee paljon
Ii	3 %	0 %	50 %	44 %	3 %
Pudasjärvi	7 %	7 %	33 %	38 %	16 %
Utajärvi	10 %	3 %	56 %	21 %	10 %
Yli-Ii	12 %	8 %	52 %	28 %	0 %
Ylikiiminki	0 %	6 %	75 %	13 %	6 %
Kaikki	7 %	4 %	50 %	31 %	8 %

Kysyntä

Aikaisemmat myönteiset kehitysarviot pohjautuvat pitkälti myönteisiin kehitysodotuksiin. Runsas puolet vastaajista odottaa kotimaisen kysynnän kasvavan ja 43 % arvioi myös ulkomaisen kysynnän kasvavan.

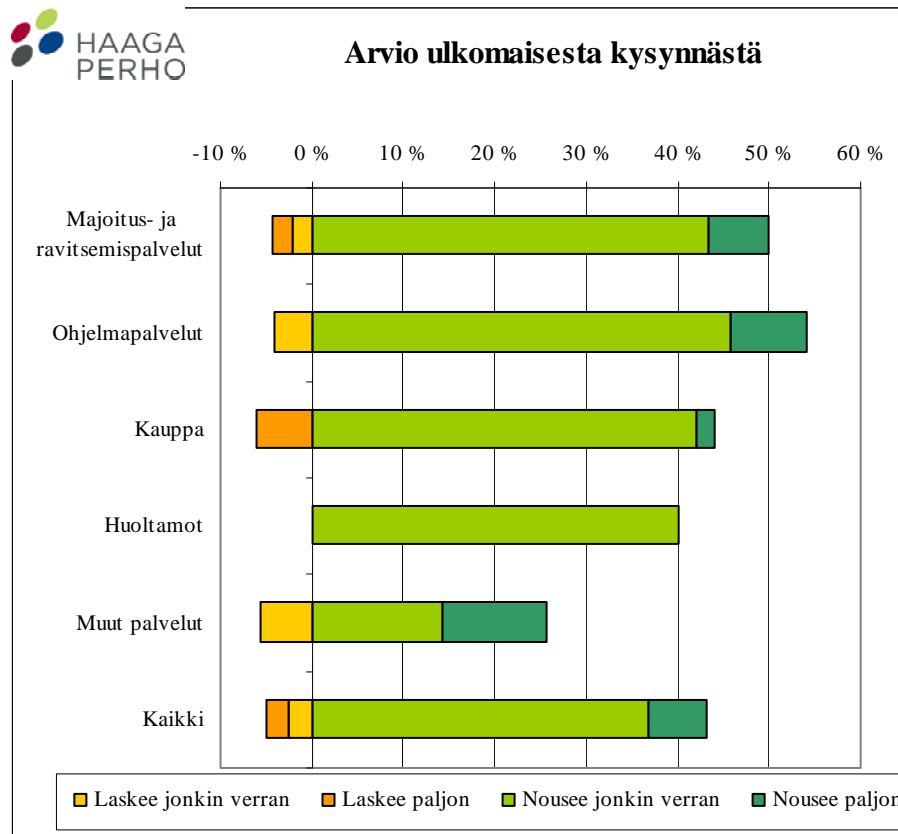
Myönteisimmät kotimaan kysynnän kehitysarviot ovat majoitus- ja ravitsemisalalan yrityksissä sekä vähittäiskaupassa. Alueellisesti positiivisimmat arviot ovat Pudasjärvellä, Iissä ja Ylikiimingissä.

Arviot kotimaisen kysynnän kehityksestä vuosina 2007 - 2009

	Laskee paljon	Laskee jonkin verran	Pysyy paikallaan	Nousee jonkin verran	Nousee paljon
Ii	0 %	3 %	40 %	51 %	6 %
Pudasjärvi	2 %	2 %	33 %	58 %	4 %
Utajärvi	8 %	5 %	38 %	49 %	0 %
Yli-Ii	0 %	4 %	60 %	36 %	0 %
Ylikiiminki	0 %	6 %	38 %	50 %	6 %
Kaikki	3 %	4 %	41 %	50 %	3 %

Ulkomaisia matkailijoita odotetaan lähivuosina etenkin majoitus- ja ravitsemisalalan sekä ohjelmalveluita tarjoaviin yrityksiin erityisesti Pudasjärvellä.

Arviot ulkomaisen kysynnän kehityksestä vuosina 2007 - 2009

	Laskee paljon	Laskee jonkin verran	Pysyy paikallaan	Nousee jonkin verran	Nousee paljon
Ii	0 %	3 %	63 %	31 %	3 %
Pudasjärvi	2 %	0 %	31 %	49 %	18 %
Utajärvi	8 %	3 %	51 %	36 %	3 %
Yli-Ii	0 %	4 %	64 %	32 %	0 %
Ylikiiminki	0 %	6 %	69 %	25 %	0 %
Kaikki	3 %	3 %	52 %	37 %	6 %

4.2. Yleiset kehittämistarpeet

Jokaisessa kunnassa yritykset haluavat tiivistää yhteistyötä ja tiedon vaihtoa. Nykyistä tiiviimpää yhteistyötä tarvitaan yritysten kesken, yritysten ja kuntien välillä sekä laajemmalti koko Oulun seudun tasolla. Erään esityksen mukaan Oulunkaaren tulisi tehostaa yhteistyötään myös Perämeren kaaren seutukuntien kanssa ja muodostaa yhdessä ruotsalaisten kanssa laaja, resursseiltaan vetovoimainen matkailualue. Lisäksi toivotaan kuntien virkamiehiltä aktiivisempaa yhteydenpitoa, esimerkiksi yhteisiä tilaisuuksia, joissa voidaan kertoa eri hankkeista ja suunniteltavista projekteista.

Yritykset tarvitsevat myös alueen tunnettuuden parantamista ja markkinointia tulisikin lisätä. Matkailun tuoteryhmistä erityisesti kalastusmatkailun kehittämistä toivotaan kaikissa Oulunkaaren kunnissa.

Seuraavassa on esitetty tärkeimmät kuntakohtaiset kehittämissuositukset:

Ii

- kunnan edustajilta odotetaan henkilökohtaisia kontakteja
- matkailun kehittämiseen tarvitaan napakampaa otetta
- eri toimijoiden työnjako on selkeytettävä
- markkinointia olisi lisättävä
- tarvitaan uusia yrityslähtöisiä ja yritysten yhteisiä projekteja. Tarvitaan myös jotain uutta pysäyttämään matkailijat ennen Lappia
- E4-tien varteen kunnan päätaajaman kohdalle tulisi laittaa opastustaulu, joka kertoo taajaman palveluista
- kesämökkiläisten tarpeet pitäisi ottaa huomioon nykyistä paremmin, jätteiden keräys, vesiposti, mökkiläisten informaatiopiste esim. postiin
- lohi tulisi palauttaa Iijokeen. Kalastusta olisi muutenkin kehitettävä aina ongintapalveluista lähtien.
- väylä Kestilä-Nätteporin välillä pitäisi ruopata.
- Vatungin kalasatamaan asuntovaunu ja –autopaikotusmahdollisuus
- Seljänperän liittymä pitäisi parantaa nykyistä turvallisemmaksi
- pitäisi selvittää matkailijoiden poikkittaisliikenne välillä Oulu – Rovaniemi – Ruotsi – Norja

Pudasjärvi

- kaupungin ja yrittäjien välisiä suhteita tulisi tiivistää.
- yhteistyötä Oulun seudun ja Pohjois-Pohjanmaan liiton kanssa pitäisi tehostaa. Kärkiyritykset voisivat muodostaa oman yhteistyöryhmän.
- yhteismarkkinointiin pitäisi panostaa nykyistä enemmän. Markkinointia ulkomaille ja Oulun seudulle olisi lisättävä.
- sulan ajan matkailu tarvitsee kehittämistä. Kalastus-, luonto- ja metsästysmatkailulla on Pudasjärvellä huomattavat kasvuedellytykset.
- vesistöjen kuntoa pitäisi parantaa ja yleensäkin ympäristöön ja maisemiin tulisi kiinnittää huomiota nykyistä enemmän.
- mökkimatkailijoiden jätehuolto jätteiden kierrätyksineen pitäisi saada jo kuntoon
- kaupungin keskustaa tulisi siistiä ja opastusta eri palveluista pitäisi parantaa. Keskustaan tarvitaan myös uusi hotelli.
- kunnan eri alueita olisi kehitettävä tasapuolisesti.

Utajärvi

- Oulu-Kostamus –väli pitäisi rakentaa matkailutiekseksi ja ViaPix-hankkeeseen olisi panostettava
- vesistö- ja kalastusmatkailulla on hyvät kasvuedellytykset, kunhan infrastruktuuri saadaan kuntoon: kalaportaat Oulujokeen, kunnolliset venesatamat ja laituripaikat jne.
- kaavoitusta olisi muutettava niin, että vapaa-ajan asunnot voisivat olla ympärivuotisessa käytössä.
- Oulujoen rannan tuntumaan tulisi kaavoittaa asuntoja.
- mökkiläisille pitäisi järjestää asiakastapahtumia ja muita aktiviteetteja.

- myös Utajärvellä toivotaan enemmän yhteistoimintaa ja yhteismarkkinointia. Yhteistyötä tarvitaan yli kunta- ja maakuntarajojen. Tärkeitä kehittämiskohteita ovat mm. Oulu-Kajaani tiehanke ja Oulujärven ylitystie.
- vuokramökkitarjontaa pitäisi lisätä.
- Utajärvelle tarvitaan golf-kenttä.

Yli-Ii

- eri kuntien matkailuyrittäjien tulisi verkostoitua niin, että matkailija saa joustavasti tarvitsemansa palvelut suhteellisen läheltä. Tiiviimpää yhteistyötä tarvitaan myös majoittajien ja muiden matkailupalvelutuottajien välillä.
- ohikulkijoille tarvitaan lisää palveluita, mm. pankkiautomaatti
- suojelualueet tulisi ottaa nykyistä paremmin luontomatkailijoiden käyttöön. Turvesuot pitäisi palauttaa luontaisiksi mahdollisimman pian, sillä kunnassa suot ovat tärkein matkailukohde esimerkiksi lintubongareita varten.
- kalastusmatkailulla on hyvät kehittämisen edellytykset. Iijokeen tulisi rakentaa kalaportaat.
- Ylikiimingin ja muiden kuntien matkailukohteet ovat hyvä lisäarvo Oulun matkailumarkkinoinnille. Yhteistyötä Oulun kanssa pitäisikin tiivistää

Ylikiiminki

- matkailua tulisi kehittää kunnan alueella nykyistä aktiivisemmin.
- yhteistyön pitäisi ulottua koko Oulun alueelle.
- kesämatkailuun pitäisi panostaa nykyistä enemmän. Kalastusmatkailulla on hyvät kehittämisen edellytykset.
- yrittäjien pitäisi tuottaa valmiita ohjelmanpalvelukokonaisuuksia majoittajien ja matkamyyjien käyttöön.
- pienet yritykset pitäisi nostaa esiin.

Yhteenveto

Vuonna 2006 matkailijat toivat Oulunkaaren seutukunnalle lähes 34 miljoonaa euron välittömän matkailutulon. Asukasta kohden matkailutulo oli kohtuullisen suuri summa, 1 329 euroa. Matkailun merkitystä alueelle kuvanee se, että matkailutulo on noin kolminkertainen esimerkiksi seutukunnan maa- ja metsätalouden yhteiseen liikevaihtoon verrattuna.

Vuodesta 2005 matkailutulo nousi lähes kuusi prosenttia. Matkailutulo on ollut kasvusuunnassa koko 2000-luvun. Vuosina 2001 – 2006 välitön matkailutulo kasvoi lähtövuoteen verrattuna 36 prosenttia. Kasvu perustuu erityisesti majoitus- ja ravitsemistoiminnan sekä vähittäiskaupan matkailumyynnin lisääntymiseen. Positiivista on ollut myös ohjelmalveluita tarjoavien yritysten ja yksiköiden liikevaihdon myönteinen kehitys, kun ohjelmalveluiden matkailuliikevaihto kasvoi vuosina 2001 – 2006 lähes kaksinkertaiseksi.

Oulunkaaren seutukunnalla vähittäiskauppa on suurin matkailutoimiala ja sen osuus välittömästä matkailutulosta vuonna 2006 oli 34 prosenttia. Majoitus- ja ravitsemistoiminta oli 28 prosentin osuudellaan toiseksi suurin. Seudun merkittävin matkailukunta oli Pudasjärvi, jonka osuus seutukunnan välittömästä matkailutulosta nousi 60 prosenttiin. Pudasjärven matkailutulo oli 21,5 miljoonaa euroa. Toiseksi suurin matkailutulon saaja oli Kuivaniemi mukaan luettuna Ii, jonka matkailutulo oli 6,3 miljoonaa euroa. Utajärven matkailutulo oli 5 miljoonaa ja Yli-Iin ja Ylikiimingin molempien hieman alle 1,6 miljoonaa euroa.

Matkailu työllisti vuonna 2006 Oulunkaaren seudulla 512 kokoaikaisen työpaikan verran. Palkkoja matkailu maksoi 13,7 miljoonaa euroa ja tämä toi seudulle 2,4 miljoonan palkka-verotulot. Matkailusta suoraan hyötyä saavien yritysten ostot muilta yrityksiltä olivat lähes 10 miljoonaa euroa.

Tulokset kertovat selvästi matkailun tulonmuodostuksesta. Kuntien saama matkailutulo riippuu suoraan sen palvelutarjonnan laajuudesta ja monipuolisuudesta, erityisesti kauppa- ja huoltamopalveluista, joiden osuus kunnan koko matkailutulosta on yleensä lähes puolet. Kun kunnan palvelurakenne on suppea, matkailutulokin jää väistämättä pieneksi. Johtopäätös tästä ei kuitenkaan ole, etteikö matkailukohteisiin tai muihin varsinaisiin matkailupalveluihin kannattaisi panostaa. Tästä hyvänä esimerkkinä ovat Pohjois-Suomen hyvin menestyvät hiihtokeskukset, jotka syntyivät lähes erämaihin, jokseenkin tyhjään palveluympäristöön.

Selvitys perustui yrityskyselyyn, johon vastasi kaikkiaan 180 Oulunkaaren seudulla toimivaa yritystä tai yrityksen toimipaikkaa. Kysely toteutettiin vuoden 2007 huhti-toukokuussa.

Kyselyyn vastanneiden yritysten näkemykset lähitulevaisuudestaan olivat myönteiset. Vastanneista 56 prosenttia uskoo liikevaihtonsa kasvavan. Runsas kolmannes lisää investointiaan ja puolet vastaajista arvioi investointinsa pysyvän nykyisellä tasolla. Työvoiman kysyntä kasvaa jonkin verran. Liikevaihdon kasvuodotukset perustuvat sekä kotimaisen että ulkomaisen matkailukysynnän nousuun.

Yritysten odotukset matkailun kehittämisestä olivat samansuuntaiset kaikissa Oulunkaaren kunnissa. Yritykset haluavat kiinteystää keskinäistä yhteistyötään, tiivistää yhteistyötä kuntien ja yritysten välillä. Yhteistyötä olisi myös laajennettava koko Oulun seudulle ja myös

---

Perämeren kaaren alueelle. Kunnilta toivotaan enemmän aktiivisuutta varsinkin pienten matkailuyrittäjien hyväksi. Alueen yhteismarkkinointia olisi tehostettava ja lisättävä. Yrityksen sijaintikunnasta riippumatta erityisesti kalastusmatkailun ja veneilyn infrastruktuuria olisi parannettava. Luontomatkailun kehittämisedellytysten kohentaminen nousi esiin erityisesti Pudasjärvellä ja Ylikiimingissä.

Yritykset arvioivat oman kuntansa matkailuasioiden hoidon kouluarvosanalla 6,7:n arvoiseksi. Matkailupalveluiden kehittämisprojekti sai siihen osallistuneilta yrityksiltä jonkin lähes numeron paremman arvosanan, 7,6.

Liite 2. Vastanneet yritykset

<i>Kunta</i>	<i>Kpl</i>	<i>%</i>
Ii (ja Kuivaniemi)	41	23
Pudasjärvi	50	28
Utajärvi	47	26
Yli-Ii	26	14
Ylikiiminki	16	9
Yhteensä	180	100 %

Liite 3. Pohjoismainen tulo-työllisyysmenetelmä

Menomenetelmä

Menomenetelmällä saadaan selville matkailijoiden tutkimusalueella kuluttamat rahamäärät matkailijaryhmittäin. Menomenetelmän perustiedot kerätään matkailijahaastatteluiden tai -kyselyiden avulla. Yleisesti käytetty matkailuryhmittely on seuraava:

1. Yöpyvät, majoituspaikkana
  - hotelli tai motelli
  - kesähotelli, retkeilymaja tai matkustajakoti
  - leirintäalue
  - maaseutumatkailukohde
  - sukulaiset tai tuttavat
  - omalla loma-asunnolla yöpyvät
2. Päiväkävijät

Tulomenetelmä

Tulomenetelmällä selvitetään toimialoittain matkailun tulo- ja työllisyysvaikutukset. Tulomenetelmän tietolähteenä ovat yrityskyselyt. Kun tulo- ja menomenetelmien tulokset ovat lähellä toisiaan, tutkimuksen tulosta voidaan pitää luotettavana.

Eniten matkailutuloa saadaan yleisesti ottaen seuraavilta toimialoilta:

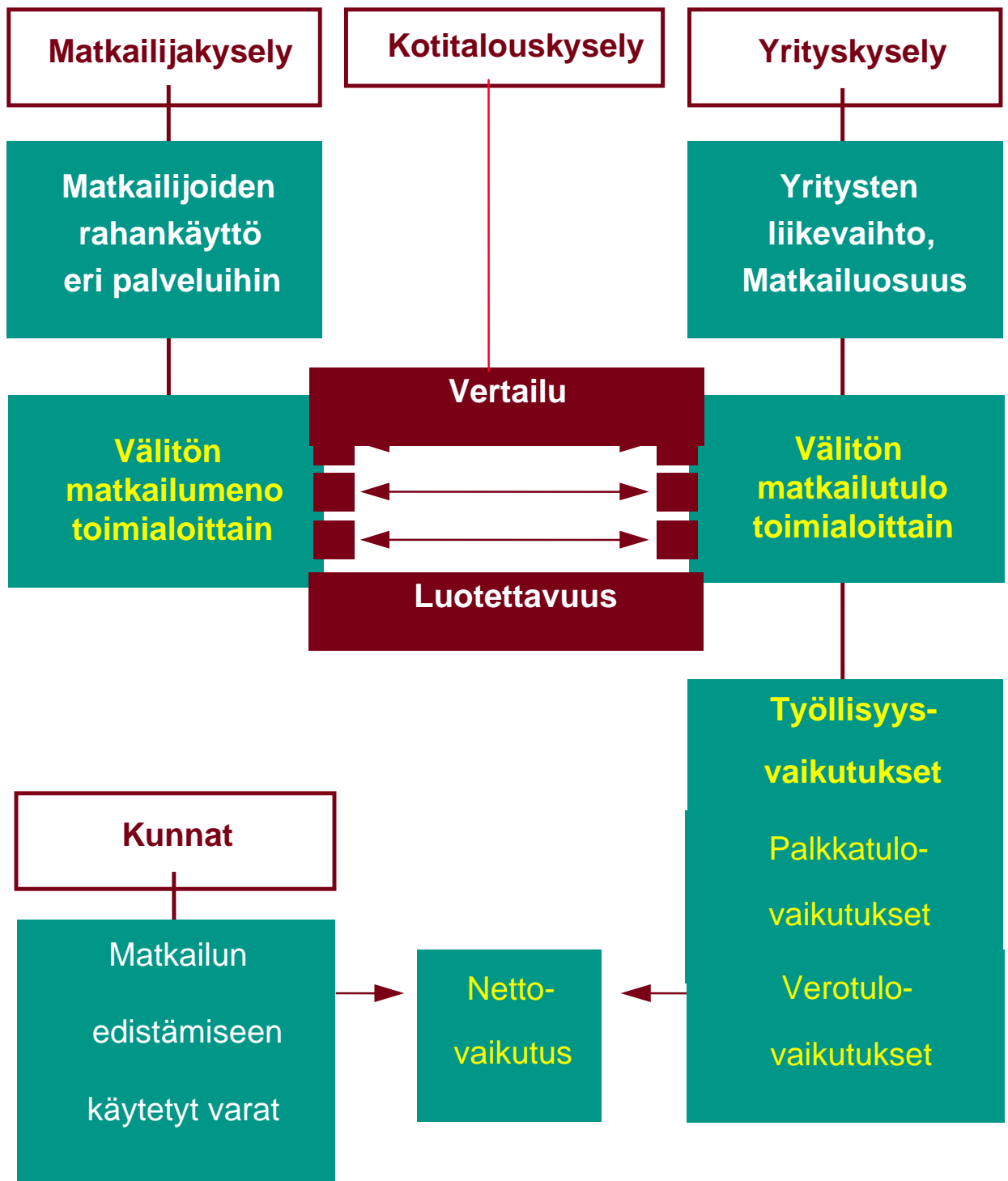
1. Vähittäiskauppa
2. Huoltamoala
3. Majoituspalvelut
4. Ravitsemispalvelut
5. Ohjelmapalvelut
6. Henkilökohtaiset palvelut

Käsitteet

Tulo- ja menomenetelmässä käytetään seuraavia käsitteitä

<i>Välitön matkailumeno:</i>	matkailijoiden tavaroiden ja palvelusten ostot tutkimusalueella
<i>Välitön matkailutulo:</i>	tutkimusalueen yritysten ja toimipaikkojen matkailusta saama liikevaihdon bruttolisäys
<i>Välitön työllisyysvaikutus:</i>	yritysten ja toimipaikkojen matkailuliikevaihtoa vastaava työllisyys henkilötyövuosina ilmaistuna
<i>Välitön palkkatulovaikutus:</i>	välitöntä matkailutuloa saavien yritysten ja toimipaikkojen välitöntä työllisyyttä vastaava palkkavaikutus, eli maksetut palkat
<i>Välillinen matkailutulo:</i>	välitöntä matkailutuloa saavien yritysten tavara- ja palveluostojen perusteella syntyvä liikevaihdon lisäys hankkijayrityksissä
<i>Välillinen palkkatulovaikutus:</i>	välillistä matkailutuloa saavien yritysten välillistä työllisyyttä vastaava palkkavaikutus eli maksetut palkat
<i>Johdettu palkkatulovaikutus: (indusoitu)</i>	johdettu palkkatulovaikutus syntyy kulutuksen kerroinvaikutuksena maksetuista palkoista
<i>Verotulovaikutus:</i>	matkailun palkoista johdettu verotulo tutkimusalueen kunnille

MTT-malli

©Haaga-Perho